

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 342

Nota Nieuwland GENT (OVL)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN:
ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM

SEBASTIEN VAN WETTER

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2018
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Claeys Simon, Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op basis van het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

1.1 Resultaten bureauonderzoek:

Het door ADEDE bvba gevoerde bureauonderzoek kon niet met zekerheid de aan- of afwezigheid vaststellen van een archeologische site en/of relevante archeologische sporen in het bodemarchief van het projectgebied. Wel kan een reële, eerder hoge, archeologische verwachting vooropgesteld worden. Bebouwing vanaf minstens de 16e eeuw, indicaties voor ambachtelijke activiteit, indicaties voor de aanwezigheid van een 17e/18e-eeuws klooster, een oude waterloop vlakbij,... alles wijst in de richting van een hoog archeologisch potentieel in de bodem van het onderzoeksgebied. De meest concrete verwachting die kan naar voor geschoven worden heeft vooral betrekking op het klooster der predikheressen en de plaatselijke ambachtelijke activiteit, in casu leerlooierij. Zijn er nog sporen hiervan terug te vinden in het bodemarchief? Ook de oudste 16e-eeuwse cartografische bronnen tonen al bebouwing ter hoogte van Nieuwland (minstens vanaf 1534), dus voor de oprichting van het klooster. Kunnen er van deze vroegere bebouwing nog sporen teruggevonden worden in de bodem? Verder zijn de geplande werken van zo'n aard dat er mag worden uitgegaan van een verstoring van het bodemarchief. Dit alles leidt ADEDE-bvba ertoe te adviseren dat verder onderzoek noodzakelijk is. Na een grondige afweging van alle door de Code van Goede Praktijk voorgestelde onderzoeksmethodes lijkt een onderzoek door middel van een combinatie van twee proefputten en 1 proefsleuf in dit geval de meest aangewezen strategie om het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied zo efficiënt en adequaat mogelijk verder in te schatten.

1.2 Resultaten proefsleuvenonderzoek:

1.2.1 Archeologische waardering

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem toonde aan dat een aanzienlijk deel van de bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied reeds zwaar verstoord is door een opeenvolging van bouw-, verbouw- en sloopfases.

De in de bureaustudie naar voor geschoven archeologische verwachting naar sporen van het Klooster der Predikheressen werd niet ingelost. Hiervan werd geen enkel spoor of indicatie teruggevonden. In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied waar de verwachting naar deze sporen het grootst was, lijkt de bodem dermate verstoord door 20ste-eeuwse antropogene bodemingrepen dat eventuele sporen van het klooster in die zone naar alle waarschijnlijkheid volledig verloren zijn gegaan.

In werkput 1 werden heel wat muurstructuren en twee vloerniveaus aangetroffen die samen twee vermoedelijke kelderruimtes vormden. Alle sporen in werkput 1 blijken echter restanten te zijn van de recent gesloopte eind 19de- tot 20ste-eeuwse achterbouw op het terrein.

In werkput 2 werden twee waterputten aangetroffen die vermoedelijk te linken zijn aan de 19e-eeuwse industriële activiteit op die locatie. Beide putten zijn gedempt met bouwpuin. Ook de muurstructuren (sporen 19 t.e.m. 21) zijn in te delen bij een van de 19e- tot 20ste-eeuwse bouwfasen op het onderzoeksgebied.

Werkput 3 leverde geen sporen of vondsten op. De bodem is er bovendien tot op minstens 1m30 diep volledig verstoord.

1.2.2 Potentieel tot kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek

Gezien de hoge verstoringsgraad op het terrein vastgesteld tijdens het proefsleuvenonderzoek is er amper nog een potentieel tot kennisvermeerdering ter hoogte van het onderzochte terrein. Hierdoor lijkt verder archeologisch onderzoek weinig opportuun en zal dit niet leiden tot enige kennisvermeerdering. Verder onderzoek zou bijgevolg geen archeologische meerwaarde kennen. Bijgevolg acht ADEDE bvba verder onderzoek niet noodzakelijk.

1.3 Volledigheid van het onderzoek

Al het vooronderzoek dat noodzakelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te kunnen doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed is uitgevoerd. Er heeft voor het plangebied een bureauonderzoek en een proefsleuven- en proefputtenonderzoek plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van het laatstgenoemd onderzoek werd besloten het onderzoek als volledig te verklaren en het onderzoeksgebied voor verdere ontwikkeling vrij te geven.

1.4 Waardering van de archeologische site

Veel van de aangetroffen sporen betreffen restanten van de recent gesloopte 20ste-eeuwse achterbouw. Twee met bouwpuin opgevulde bakstenen waterputten zijn 19^e-eeuwse structuren en de muurstructuren in het zuiden van het onderzoeksgebied zijn in een van de 19^e-eeuwse bouwfases van het terrein te plaatsen. Andere, oudere of archeologische relevante antropogene sporen werden niet aangetroffen tijdens deze archeologische prospectie met ingreep in de bodem. De bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied bleek bovendien zwaar verstoord te zijn door (sub)recent antropogeen bodemingrijpen. Er kan hier bijgevolg besloten worden dat zich geen waardevolle archeologische site (meer) bevindt ter hoogte van het projectgebied.

1.5 Impactbepaling

De grootste bedreiging die de geplande werken voor het bodemarchief binnen het projectgebied inhouden wordt gevormd door de aanleg van nieuwe funderingen en de rioleringswerken evenals de aanleg van de ondergrondse parking. Vooral daar waar nieuwe bouwstructuren ingeplant worden kan het bodemarchief bedreigd worden door funderingsaanleg. Ter hoogte van het te renoveren gebouw wordt verder gewerkt met op de bestaande fundering. De nieuw aan te leggen fundering voor de overige bouwwerken varieert in diepte van zo'n 70cm tot ongeveer 90cm en de breedte van de sleuven ligt tussen 40cm tot 60cm. Ook de geplande rioleringswerken lijken een aanzienlijke impact op de bodem in te houden. Eerst en vooral worden er 6 septische putten gestoken, 5 van 2000l en 1 van 3000l, respectievelijk goed voor putten met een diepte van minstens 150cm (5x) en 175cm (1x) en dito diameters. Alle putten worden in het huidige braakland aangelegd. Daarnaast worden 6 afzonderlijke gescheiden rioleringsnetwerken op een diepte van ongeveer 110cm onder de renovatie- en nieuwbouw aangelegd. De geplande nieuwe vloerplaten kunnen mogelijk ook voor oppervlakkige verstoring zorgen. Alles tezamen genomen kan er toch worden uitgegaan van een grote impact op het potentiële bodemarchief van het projectgebied.

1.6 Bepaling van maatregelen

Er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk. Tijdens het archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem werd vastgesteld dat de natuurlijke bodemopbouw over een groot deel van het terrein reeds grondig verstoord werd. Veel van de aangetroffen sporen betreffen restanten van de recent gesloopte 20ste-eeuwse achterbouw. Twee met bouwpuin opgevulde bakstenen waterputten zijn aan een 19^e-eeuwse bouwfase te linken en vermoedelijk zijn ook twee muurtstructuren in een van de 19^e-eeuwse bouwfases van het terrein te plaatsen. Andere, oudere of archeologische relevante antropogene sporen werden niet aangetroffen tijdens deze archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Er kan hier bijgevolg besloten worden dat zich geen waardevolle archeologische site (meer) bevindt ter hoogte van het projectgebied. Een vlakdekkende opgraving zal bijgevolg geen nieuwe gegevens opleveren, de uitgevoerde prospectie met ingreep in de bodem vormt hierbij het eindpunt

van het archeologisch onderzoek op het terrein. Bijgevolg kunnen de geplande werken worden aangevat.